

Sverdfisken svømmer oftere til Norge

Tallet på sverdfisk som besøker norskekysten har økt kraftig. Bare de to siste tiårene er det meldt om 17 sverdfisker. Trolig er det høyere havtemperaturer og rikelig med sild, kolmule og makrell som frister den tropiske sverdfisken nordover.

AV LEIF NØTTESTAD, MARIE HAUGE OG SVEIN SUNDBY

Havforskningsinstituttets tidsserie går tilbake til 1967 og inneholder 28 observasjoner. Over halvparten er gjort de siste 15 årene; i 2006 ble det registrert fire sverdfisker på våre kanter – det er rekord så langt.

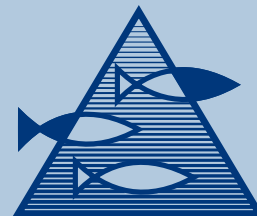
KOMBINASJON AV MAT OG KLIMA

Sverdfisken liker seg best i tropiske farvann. Forskerne vet ikke sikkert hvorfor stadig flere finner veien til våre kjølige breddegrader, men trolig er forklaringen en kombinasjon av mat og klima. Norske havområder er blitt stadig varmere siden begynnelsen på 1980-tallet, og det har ført til økende mengder sild, kolmule og makrell som vi vet er favoritter på sverdfiskens meny i andre farvann. Det gode mattilbudet har trolig lokket sverdfisken til våre kyster. Når temperaturen i tillegg har blitt noe høyere, blir det lettere for den varmekjære arten å oppholde seg her, selv om temperaturen i våre farvann er langt lavere enn det den er vant med.

FUNNET PÅ 71°N

Sverdfisken jakter vanligvis alene eller i mindre grupper, og spiser nærmest all fisk den kommer over. Allerede etter tre år kan sverdfisken veie 30 kilo. Størparten av eksemplarene som er funnet hos oss har veid rundt 25 kilo; den tyngste var på nærmere 80 kilo og ca. 2,5 meter lang. Det forteller forskerne at det er ungdom på mellom 2 og 5 år som legger ut på langtur. De aller største og sterkeste kan komme seg så langt nord som til Finmark. Den nordligste rekorden er fra 1998. Da ble det fanget sverdfisk på 71°N, nordvest for Hammerfest.

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
INSTITUTE OF MARINE RESEARCH

► Sverdfisken svømmer oftere til Norge

MÅ HA MYE MAT

Kombinasjonen av en stor v-formet hale og smal halerot sørger for at sverdfisken får maksimalt med kraft og skyv framover. Sverdfisken kan bevege halen i store buer og med hurtig frekvens. Slik oppnår den høy toppfart. Samtidig kan den raskt endre kurs i jakt etter byttedyrene som også kan være raske og flinke til å manøvrere. Mellom sverdet og halen har sverdfisken en slank, føyelig kropp. Det store hjertet sørger for at det kommer nok blod ut i den strømlinjeformede kroppen. Forbrenningen er høy, og sverdfisken kan ikke være kresen i matveien. Det forklarer langt på vei hvorfor den gir seg i kast med så lange vandringer i jakten på mat.

MELD FRA TIL OSS OM DU FÅR SVERDFISK!

Selv om tallmaterialet i tidsserien er beskjedent, er vi temmelig sikre på at veksten er reell. Sverdfisken er en typisk troféfisk, og det havner så godt som alltid i avisene når noen her hos oss har fått slik fangst. Dersom det blir mer dagligdags å få sverdfisk på kroken kan det hende at færre rapporterer om fangsten. Andre spesielle, sørlige arter som St. Petersfisk og månefisk er blitt så vanlige i fjordene våre at fiskerne har sluttet å innrapportere dem. Slik kan vi risikere at nye arter brer seg uten at vi får det dokumentert. Det viser hvor viktig det er med vitenskapelig kartlegging og meldinger fra fiskere og andre som er på sjøen.

HVA BRUKES SVERDET TIL?

- Sverdet er egentlig overkjeven til sverdfisken. Det kan bli opptil en halv meter langt, og utgjør en tredjedel av sverdfiskens kroppslengde.
- En teori¹ er at sverdfisken svømmer rolig bakfra i ytterkanten av en stim med mindre fisk, og lurar dem til å tro at det blanke grå sverdet er en av naboene.
- Sverdfisken leder en eller flere av småfiskene bort fra tryggheten i stimen og sluker byttet i én, hurtig bevegelse.
- Det er også observert¹ at sverdfisken veiver rundt med sverdet i stimen. Slik kan den skade, svimeslå eller – dersom det blir en fulltreffer – drepe fisken den treffer.
- Sverdet kan muligens også fungere som et slags statussymbol for sverdfisken. Jo lengre og flottere sverd, jo lettere blir det å skaffe seg en make.

¹ bygger på studier av undervannsfilm.

August er den måneden med flest sverdfiskobservasjoner. Dette eksemplaret ble tatt i Oslofjorden i november. Faksimile fra Drammens Tidende, 14. november 2013.

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

Nordnesgaten 50
Postboks 1870 Nordnes
NO-5817 Bergen
Tlf.: 55 23 85 00
Faks: 55 23 85 31

www.imr.no

AVDELING TROMSØ

Sykehusveien 23
Postboks 6404
NO-9294 Tromsø

FORSKNINGSSTASJONEN FLØDEVIGEN

Nye Flødevigveien 20
NO-4817 His

FORSKNINGSSTASJONEN AUSTEVOLL

NO-5392 Storebø

FORSKNINGSSTASJONEN MATRE

NO-5984 Matredal

FISKERIFAGLIG SENTER FOR UTVIKLINGSSAMARBEID

AVDELING FOR SAMFUNNSKONTAKT OG KOMMUNIKASJON

Tlf.: 913 80 629
E-post: informasjonen@imr.no

Kontaktpersoner:

Leif Nøttestad
Tlf.: 992 27 025
E-post: leif.nottestad@imr.no

Svein Sundby
Tlf.: 481 23 621
E-post: svein.sundby@imr.no

